

BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
ĐẠI HỌC HUẾ
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM

LƯƠNG THU HÀ

PHÁT TRIỂN NĂNG LỰC NHẬN THỨC
ĐỊA LÍ THEO QUAN ĐIỂM KHÔNG GIAN
TRONG DẠY HỌC ĐỊA LÍ LỚP 12 THPT

Demo Version - Select.Pdf SDK
CHUYÊN NGÀNH: LÝ LUẬN VÀ PHƯƠNG PHÁP DẠY HỌC ĐỊA LÍ
MÃ SỐ: 8140111

LUẬN VĂN THẠC SĨ KHOA HỌC GIÁO DỤC

NGƯỜI HƯỚNG DẪN KHOA HỌC:
PGS.TS. NGUYỄN ĐỨC VŨ

Thừa Thiên Huế, năm 2020

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của riêng tôi. Các số liệu và kết quả nghiên cứu trong luận văn là trung thực và chưa từng được công bố trong bất kỳ một công trình nào khác, các thông tin trích dẫn trong luận văn đã nêu nguồn gốc rõ ràng.

Tác giả

LƯƠNG THU HÀ

Demo Version - Select.Pdf SDK

LỜI CẢM ƠN

Xin gửi lời cảm ơn chân thành và lời chúc sức khỏe đến thầy PGS.TS. Nguyễn Đức Vũ, Trường Đại học Sư phạm – Huế, là người đã trực tiếp giảng dạy, hướng dẫn tận tình, giúp đỡ, động viên và tạo mọi điều kiện để tôi được nghiên cứu và thực hiện đề tài luận văn.

Chân thành cảm ơn quý Thầy giáo, Cô giáo trong khoa Địa lí, Trường Đại học Sư phạm – Huế, đã giúp đỡ tôi trong quá trình học tập và nghiên cứu.

Xin gửi lời cảm ơn đến:

Đại học Huế, Trường Đại học Sư phạm, phòng Đào tạo sau Đại học – Đại học sư phạm Huế và Trường Đại học An Giang đã tạo mọi điều kiện cho tôi hoàn thành khóa học giai đoạn từ năm 2018 - 2020.

Ban Giám Hiệu, Thầy Cô giáo đồng nghiệp và các em học sinh trường THPT Nguyễn Hữu Cảnh, huyện Chợ Mới, tỉnh An Giang đã giúp đỡ tôi trong quá trình thực hiện một số nội dung liên quan đến đề tài luận văn.

Kính chúc quý Ông, Bà, Cha mẹ và gia đình sức khỏe dồi dào. Xin chân thành cảm ơn!

Tác giả
(Chữ ký)

LƯƠNG THU HÀ

MỤC LỤC

TRANG PHỤ BÌA	i
LỜI CAM ĐOAN	ii
LỜI CẢM ƠN	iii
MỤC LỤC	iv
DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT	vii
DANH MỤC CÁC SƠ ĐỒ, ĐỒ THỊ, HÌNH ẢNH	viii
DANH MỤC CÁC BẢNG	ix
MỞ ĐẦU	1
1. Lý do chọn đề tài.....	1
2. Mục tiêu và nhiệm vụ của đề tài	3
3. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu.....	3
4. Lịch sử nghiên cứu đề tài	3
5. Phương pháp nghiên cứu.....	5
6. Cấu trúc luận văn	7
Chương 1. CƠ SỞ LÝ LUẬN VÀ THỰC TIỄN CỦA VIỆC PHÁT TRIỂN NĂNG LỰC NHẬN THỨC ĐỊA LÍ THEO QUAN ĐIỂM KHÔNG GIAN TRONG DẠY HỌC ĐỊA LÍ LỚP 12 THPT	9
1.1. Năng lực và dạy học phát triển năng lực	9
1.1.1. Năng lực.....	9
1.1.2. Phân loại năng lực	10
1.1.3. Năng lực chuyên môn Địa lí	10
1.1.4. Dạy học phát triển năng lực	11
1.2. Năng lực nhận thức địa lí theo quan điểm không gian	14
1.2.1. Nhận thức địa lí theo quan điểm không gian.....	14
1.2.2. Năng lực nhận thức địa lí theo quan điểm không gian trong dạy học Địa lí lớp 12.....	16
1.2.3. Biểu hiện của năng lực nhận thức địa lí theo quan điểm không gian trong dạy học Địa lí lớp 12 THPT	17
1.2.3.1. Nội dung phát triển năng lực nhận thức địa lí theo quan điểm không gian trong dạy học Địa lí lớp 12 THPT.....	17

1.2.3.2. Các mức độ phát triển năng lực nhận thức địa lí theo quan điểm không gian trong dạy học Địa lí lớp 12 THPT.....	23
1.3. Đặc điểm chương trình Địa lí lớp 12	23
1.3.1. Mục tiêu của chương trình Địa lí lớp 12	23
1.3.2. Cấu trúc chương trình Địa lí lớp 12.....	24
1.3.3. Phương pháp dạy học Địa lí lớp 12 THPT	27
1.3.3.1. Khái niệm phương pháp dạy học Địa lí	27
1.3.3.2. Phân loại phương pháp dạy học Địa lí	29
1.3.3.3. Các định hướng đổi mới phương pháp dạy học Địa lí trong nhà trường phổ thông.....	31
1.4. Đặc điểm tâm sinh lí học sinh lớp 12	32
1.5. Thực trạng dạy học phát triển năng lực nhận thức địa lí theo quan điểm không gian trong dạy học địa lí lớp 12 ở một số trường THPT hiện nay	34
1.5.1. Mục đích khảo sát điều tra.....	34
1.5.2. Nội dung khảo sát điều tra	34
1.5.3. Tổ chức khảo sát điều tra.....	35
1.5.4. Kết quả khảo sát điều tra	35
1.5.5. Đánh giá chung về thực trạng dạy học phát triển năng lực nhận thức địa lí theo quan điểm không gian trong dạy học địa lí lớp 12 THPT.....	41
Chương 2. PHƯƠNG PHÁP PHÁT TRIỂN NĂNG LỰC NHẬN THỨC ĐỊA LÍ THEO QUAN ĐIỂM KHÔNG GIAN TRONG DẠY HỌC ĐỊA LÍ LỚP 12 THPT	43
2.1. Các nguyên tắc xác định phương pháp phát triển năng lực nhận thức địa lí theo quan điểm không gian cho HS trong dạy học Địa lí lớp 12	43
2.2. Quy trình chung	44
2.3. Phương pháp phát triển năng lực nhận thức địa lí theo quan điểm không gian cho HS trong dạy học Địa lí lớp 12.....	45
2.3.1. Phương pháp sử dụng bản đồ, lược đồ, Atlat	45
2.3.2. Phương pháp dự án.....	50
2.3.3. Phương pháp thảo luận	54
2.3.4. Phương pháp sử dụng mô hình, sơ đồ	58
2.3.5. Phương pháp tổ chức học thực địa	61

2.4. Thí dụ minh họa về phát triển năng lực nhận thức địa lí theo quan điểm không gian trong dạy học Địa lí lớp 12.....	66
Chương 3. THỰC NGHIỆM SỬ PHẠM	82
3.1. Mục đích thực nghiệm	82
3.2. Nguyên tắc tiến hành thực nghiệm	82
3.3. Nội dung thực nghiệm	82
3.4. Tổ chức thực nghiệm	83
3.4.1. Chọn lớp thực nghiệm	83
3.4.2. Phương pháp thực nghiệm.....	83
3.4.3. Tiến hành thực nghiệm	84
3.4.3.1. Quy trình tiến hành thực nghiệm.....	84
3.4.3.2. Quan sát giờ học	84
3.4.3.3. Các bài kiểm tra.....	85
3.5. Kết quả thực nghiệm.....	85
3.5.1. Kết quả định lượng	85
3.5.1.1. Kết quả bài thực nghiệm số 1	85
3.5.1.2. Kết quả bài thực nghiệm số 2	86
3.5.2. Kết quả định tính	88
KẾT LUẬN	90
1. Kết quả đạt được	90
2. Hạn chế của đề tài	90
3. Hướng phát triển của đề tài	90
TÀI LIỆU THAM KHẢO	92
PHỤ LỤC	

Demo Version - Select.Pdf SDK

DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT

Chữ viết tắt	Chữ nguyên nghĩa
ĐC	Đối chứng
GV	Giáo viên
HS	Học sinh
KTXH	Kinh tế xã hội
SGK	Sách giáo khoa
TNTN	Tài nguyên thiên nhiên
TN	Thực nghiệm
THPT	Trung học phổ thông

Demo Version - Select.Pdf SDK

DANH MỤC CÁC BẢNG, HÌNH ẢNH

Bảng 1.1. Nội dung phát triển năng lực nhận thức địa lí theo quan điểm không gian trong dạy học địa lí lớp 12 THPT	18
Bảng 1.2. Bảng thống kê số trường, số GV, HS tham gia điều tra thực tế	35
Bảng 1.3. Thực trạng của GV về việc phát triển năng lực nhận thức địa lí theo quan điểm không gian trong dạy học địa lí lớp 12 THPT	35
Bảng 1.4. Quan điểm của GV về việc phát triển năng lực nhận thức địa lí theo quan điểm không gian trong dạy học địa lí lớp 12 THPT	36
Bảng 1.5. Quan điểm của HS về việc phát triển năng lực nhận thức địa lí theo quan điểm không gian trong dạy học địa lí lớp 12 THPT	36
Bảng 1.6. Phương pháp dạy học GV đã sử dụng để việc phát triển năng lực nhận thức địa lí theo quan điểm không gian trong dạy học địa lí lớp 12 THPT (khảo sát đối với GV)	37
Bảng 1.7. Phương pháp dạy học GV đã sử dụng để việc phát triển năng lực nhận thức địa lí theo quan điểm không gian trong dạy học địa lí lớp 12 THPT (khảo sát đối với HS)	38
Bảng 1.8. Phát triển năng lực nhận thức địa lí theo quan điểm không gian trong dạy học địa lí lớp 12 THPT được sử dụng vào thời điểm có thể phát triển năng lực cho HS (khảo sát đối với GV).....	39
Bảng 1.9. Phát triển năng lực nhận thức địa lí theo quan điểm không gian trong dạy học địa lí lớp 12 THPT được sử dụng vào thời điểm có thể phát triển năng lực cho HS (khảo sát đối với HS)	40
Hình 2.1. Phân bố dân cư Châu Á.....	57
Hình 2.2. Dân số Việt Nam.....	57
Hình 2.3. Các miền địa lí tự nhiên	61
Hình 2.4. Sơ đồ các miền địa lí tự nhiên.....	61
Hình 2.5. Các miền địa lí tự nhiên	77
Hình 2.6. Địa hình Việt Nam	77
Bảng 3.1. Danh sách GV và lớp thực nghiệm ở các trường phổ thông	83

Bảng 3.2. Điểm số lớp ĐC	85
Bảng 3.3. Điểm số lớp TN	86
Bảng 3.4. Phân phối điểm số tần suất tổng hợp điểm các bài kiểm tra của lớp TN và lớp ĐC	86
Hình 3.1. Biểu đồ so sánh điểm bài kiểm tra giữa lớp TN và lớp ĐC	86
Bảng 3.5. Điểm số lớp ĐC	87
Bảng 3.6. Điểm số lớp TN	87
Bảng 3.7. Phân phối điểm số tần suất tổng hợp điểm các bài kiểm tra của lớp TN và lớp ĐC	87
Hình 3.2. Biểu đồ so sánh điểm bài kiểm tra giữa lớp TN và lớp ĐC	88

Demo Version - Select.Pdf SDK

MỞ ĐẦU

1. Lí do chọn đề tài

Trong bối cảnh toàn cầu hóa với sự phát triển kinh tế - xã hội cũng như sự biến đổi sâu sắc về mọi mặt trên thế giới đặt ra nhiều yêu cầu đối với các ngành, do đó cũng đặt ra những yêu cầu cho ngành giáo dục. Giáo dục phải không ngừng đổi mới để nâng cao chất lượng nguồn nhân lực, trang bị cho học sinh – thế hệ tương lai những nền tảng về phẩm chất, năng lực vững chắc thích ứng cao với bối cảnh kinh tế - xã hội hiện nay.

Hội nghị Trung ương 8 khóa XI đã thông qua Nghị quyết số 29/NQ-TW ngày 04 tháng 11 năm 2013 về đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo đáp ứng yêu cầu công nghiệp hóa, hiện đại hóa trong điều kiện kinh tế thị trường xã hội chủ nghĩa, hội nhập quốc tế và Nghị quyết số 88/2014/QH13 ngày 28 tháng 11 năm 2014 về đổi mới chương trình, sách giáo khoa giáo dục phổ thông, góp phần đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo đã nêu rõ mục tiêu nhằm tạo chuyển biến căn bản, toàn diện về chất lượng và hiệu quả giáo dục phổ thông; kết hợp dạy người và định hướng nghề nghiệp, góp phần chuyển nền giáo dục nặng về truyền thụ kiến thức sang nền giáo dục toàn diện chú trọng phẩm chất và năng lực, hài hòa đức, trí, thể, mỹ và phát huy tốt nhất tiềm năng của mỗi học sinh. Do đó mà giáo dục phổ thông nước ta hiện nay đang được đổi mới, thực hiện bước chuyển từ chương trình giáo dục tiếp cận nội dung sang tiếp cận năng lực của người học, nghĩa là từ chỗ quan tâm đến việc học sinh học được cái gì đến chỗ quan tâm học sinh vận dụng được cái gì qua việc học.

Để góp phần thành công trong công cuộc đổi mới giáo dục thì nhiệm vụ quan trọng là dạy học phải đạt mục tiêu đã đề ra, riêng đối với chương trình giáo dục trung học phổ thông đó là phát triển những phẩm chất, năng lực cần thiết đối với người lao động, ý thức và nhân cách công nhân, khả năng tự học và ý thức học tập suốt đời, khả năng lựa chọn nghề nghiệp phù hợp với năng lực và sở thích, điều kiện và hoàn cảnh của bản thân để tiếp tục học lên, học nghề hoặc tham gia vào cuộc sống lao động, khả năng thích ứng với những thay đổi trong bối cảnh toàn cầu hóa và cách mạng công nghiệp mới. Vì vậy, mỗi giáo viên dạy trung học phổ thông

cần phải có sự am hiểu sâu sắc về chương trình giáo dục mới từ đó mới có thể vận dụng thành thạo và linh hoạt trong quá trình giáo dục và dạy học để đạt mục tiêu trên.

Trong số các môn học ở trường phổ thông, Địa lí là một trong những môn học góp phần thực hiện thành công mục tiêu chương trình giáo dục phổ thông, phát triển ở học sinh những phẩm chất và năng lực chung. Ngoài ra còn hình thành các phẩm chất như yêu thiên nhiên, có ý thức niềm tin hành động cụ thể trong sử dụng hợp lí tài nguyên thiên nhiên và bảo vệ môi trường, yêu quý người lao động, tôn trọng những giá trị nhân văn khác nhau ... và phát triển các năng lực đặc thù của môn Địa lí. Chương trình địa lí trung học phổ thông, đặc biệt là chương trình Địa lí Việt Nam lớp 12 có ý nghĩa quan trọng, giúp cho học sinh nhận thức, hiểu thêm về vị trí địa lí, đặc điểm tự nhiên, tài nguyên thiên nhiên cũng như đặc điểm kinh tế - xã hội nước ta, qua đó giúp học sinh hiểu hơn vấn đề diễn ra trong cuộc sống hàng ngày, hình thành được phẩm chất yêu thiên nhiên, đất nước và có trách nhiệm, hành động trong công cuộc xây dựng quê hương, đất nước. Và một trong những nhiệm vụ của giáo viên địa lí là phải áp dụng các phương pháp, phương tiện, nội dung dạy học phù hợp cho học sinh để đạt các yêu cầu đặt ra đó là nhận thức thế giới theo quan điểm không gian, giải thích các hiện tượng quá trình địa lí, thu thập xử lí và truyền đạt thông tin địa lí, vận dụng kiến thức kĩ năng vào thực tiễn và định hướng nghề nghiệp, sử dụng các công cụ của địa lí học và tổ chức học tập thực địa.

Bên cạnh đó, trong dạy học địa lí hiện nay ở trường Trung học phổ thông, tôi nhận thấy còn nhiều học sinh chưa nhận thức, phân biệt được các sự vật, hiện tượng, quá trình địa lí; chưa xác định được vị trí địa lí của sự vật, hiện tượng, đối tượng trên bản đồ; chưa giải thích được tại sao và biểu hiện của các sự vật, hiện tượng, quá trình địa lí gắn với lãnh thổ nhất định ... Với mong muốn giải quyết một số vấn đề thực tiễn trong giảng dạy và xu hướng đổi mới chương trình giáo dục địa lí trong thời gian sắp tới, tôi mạnh dạn đề xuất và nghiên cứu đề tài “*Phát triển năng lực nhận thức địa lí theo quan điểm không gian trong dạy học Địa lí lớp 12 THPT*” để góp phần nâng cao chất lượng dạy học môn Địa lí THPT, thực hiện giải quyết căn bản và toàn diện đổi mới phương pháp dạy học mới.

2. Mục tiêu và nhiệm vụ của đề tài

2.1. Mục tiêu

Xác định được các phương pháp có tính khoa học và thực tiễn phát triển năng lực nhận thức địa lí theo quan điểm không gian trong môn Địa lí lớp 12 THPT, góp phần nâng cao chất lượng dạy học địa lí theo định hướng phát triển năng lực cho học sinh, đáp ứng yêu cầu đổi mới căn bản và toàn diện giáo dục và đào tạo theo hướng công nghiệp hóa – hiện đại hóa đất nước.

2.2. Nhiệm vụ

- Hệ thống hóa cơ sở lý luận của việc phát triển năng lực nhận thức địa lí theo quan điểm không gian trong dạy học Địa lí lớp 12 THPT.

- Khảo sát, điều tra hiện trạng của việc phát triển năng lực nhận thức địa lí theo quan điểm không gian trong dạy học Địa lí lớp 12 THPT.

- Xác định các phương pháp có tính khoa học và thực tiễn phát triển năng lực nhận thức địa lí theo quan điểm không gian trong môn Địa lí lớp 12 THPT.

- Thực nghiệm sư phạm.

3. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu

3.1. Đối tượng

- Các phương pháp phát triển năng lực nhận thức địa lí theo quan điểm không gian trong môn Địa lí lớp 12 THPT.

3.2. Phạm vi nghiên cứu

- Thời gian: từ tháng 6/2019 đến tháng 05/2020.

- Lớp: 12 THPT.

- Địa bàn khảo sát: tỉnh An Giang.

- Địa bàn nghiên cứu: tỉnh An Giang.

4. Lịch sử nghiên cứu đề tài

Việc nghiên cứu các phương pháp dạy học môn Địa lí theo định hướng phát triển năng lực của học sinh thời gian gần đây theo xu hướng chung đổi mới giáo dục đã được nhiều nhà giáo dục bộ môn Địa lí nghiên cứu có hiệu quả, tiếp tục kế thừa và phát huy phù hợp tình hình thực tiễn.

Liên quan đến đề tài này có một số tài liệu nghiên cứu sau:

- Tài liệu từ Bộ Giáo dục và Đào tạo:

+ Bộ Giáo dục và Đào tạo, Tài liệu tập huấn kiểm tra, đánh giá trong quá trình dạy học theo định hướng phát triển năng lực học sinh trong trường Trung học phổ thông môn Địa lí, 2014, Bộ Giáo dục và Đào tạo [2].

+ Bộ Giáo dục và Đào tạo, Chương trình giáo dục phổ thông – chương trình tổng thể (Ban hành kèm theo Thông tư số 32/2018/TT-BGDĐT ngày 26 tháng 12 năm 2018 của Bộ trưởng Bộ Giáo dục và Đào tạo), 2018, Bộ Giáo dục và Đào tạo [3].

+ Bộ Giáo dục và Đào tạo, Chương trình giáo dục phổ thông môn Địa lí (Ban hành kèm theo Thông tư số 32/2018/TT-BGDĐT ngày 26 tháng 12 năm 2018 của Bộ trưởng Bộ Giáo dục và Đào tạo), 2018, Bộ Giáo dục và Đào tạo [4].

- Các sách, tài liệu tham khảo và đề tài luận văn có liên quan:

+ Bernd Meier – Nguyễn Văn Cường, Lí luận dạy học hiện đại (Cơ sở đổi mới mục tiêu, nội dung và phương pháp dạy học), 2012, Nhà xuất bản Đại học Sư phạm, cuốn sách đề cập đến các chủ đề cơ bản của lí luận dạy học đại cương, sự mở rộng và đi sâu so với chương trình đào tạo bậc cử nhân, những cách tiếp cận mới từ kinh nghiệm quốc tế đã giúp mở rộng kiến thức lí luận dạy học, làm quen với một số lí thuyết, quan điểm, phương pháp dạy học theo cách tiếp cận hiện đại; có khả năng vận dụng các kiến thức lí luận dạy học hiện đại trong việc lập kế hoạch, thực hiện, đánh giá quá trình dạy học; có khả năng tiếp tục nghiên cứu lí luận và thực tiễn dạy học cũng như đổi mới hoạt động dạy học và phát triển nhà trường [1].

+ PGS.TS Nguyễn Đức Vũ, Phân tích bảng số liệu, vẽ biểu đồ, lược đồ Việt Nam, đọc Atlas Địa lí, 2011, Nhà xuất bản Đại học Quốc gia Hà Nội [16].

+ PGS.TS Nguyễn Đức Vũ, Một số vấn đề đổi mới dạy học môn Địa lí theo định hướng năng lực, trường Đại học Sư phạm Huế đã trình bày những vấn đề về đổi mới các yếu tố của quá trình dạy học như mục tiêu, chương trình, phương pháp dạy học, cách thức kiểm tra đánh giá và công tác quản lí theo định hướng phát triển năng lực học sinh [15].

+ GS.TS Lê Thông – PGS.TS Nguyễn Minh Tuệ (Đồng Chủ biên), Dạy học phát triển năng lực môn Địa lí Trung học phổ thông, 2018, Nhà xuất bản Đại học Sư

phạm, đã nêu bật lên ba phần lớn đó là trình bày tóm tắt một số vấn đề dạy học phát triển năng lực để hiểu rõ hơn về năng lực, dạy học phát triển năng lực và những năng lực chuyên biệt của môn Địa lí; các phương pháp dạy học phát triển năng lực môn Địa lí ở Trung học phổ thông; và hướng dẫn kiểm tra đánh giá năng lực cụ thể [9].

+ Luận văn thạc sĩ Nguyễn Duy Khánh, Phát triển năng lực tư duy lãnh thổ cho học sinh trong dạy học Địa lí 12 THPT, 2018, Đại học sư phạm, Đại học Huế. Trong đề tài này, tác giả đã xây dựng cơ sở lý luận và cơ sở thực tiễn của việc phát triển tư duy lãnh thổ trong dạy học Địa lí lớp 12. Nghiên cứu sâu về phương pháp phát triển tư duy lãnh thổ cho học sinh trong dạy học địa lí lớp 12 để góp phần nâng cao chất lượng dạy học, rèn luyện được những năng lực cần thiết cho học sinh lớp 12 [14].

+ Luận văn thạc sĩ Nguyễn Thị Trà Mi, Dạy học địa lí Trung học cơ sở theo định hướng phát triển năng lực, 2016, Đại học sư phạm, Đại học Huế. Trong đề tài này, tác giả đã xây dựng cơ sở lý luận và cơ sở thực tiễn của việc dạy học địa lí lớp 9 theo định hướng phát triển năng lực. Nghiên cứu sâu về các hình thức tổ chức và phương pháp dạy học địa lí lớp 9 theo định hướng phát triển năng lực cho học sinh để góp phần nâng cao chất lượng dạy học, rèn luyện được những năng lực cần thiết cho học sinh lớp 9 [18].

Nhìn chung, dạy học theo định hướng phát triển năng lực trong trường phổ thông hiện nay được nghiên cứu khá cụ thể trên các đề tài, bài báo, sách tham khảo; tuy nhiên, việc nghiên cứu một trong các năng lực tìm hiểu tự nhiên và xã hội theo chương trình giáo dục phổ thông môn Địa lí - Phát triển năng lực nhận thức địa lí theo quan điểm không gian trong dạy học địa lí lớp 12 THPT thì vẫn còn là một đề tài mới, chưa có tác giả nào nghiên cứu. Các tư liệu, tài liệu nói trên là những cơ sở quan trọng giúp tôi thực hiện được đề tài này.

5. Phương pháp nghiên cứu

5.1. Nhóm phương pháp nghiên cứu lý thuyết

Phương pháp phân tích, tổng hợp tài liệu: Thu thập các nguồn tài liệu liên quan để xây dựng cơ sở lý luận của đề tài. Trong đó, đặc biệt quan tâm đến các tài

liệu đổi mới phương pháp phát triển năng lực trong môn Địa lí, và phát triển năng lực nhận thức địa lí theo quan điểm không gian, thu thập từ nhiều nguồn khác nhau như sách, tài liệu tham khảo, bài báo khoa học, đề tài nghiên cứu khoa học, các chuyên đề tài liệu tập huấn, sách giáo khoa, chuẩn kiến thức kỹ năng hiện hành và các văn bản đổi mới giáo dục, chương trình giáo dục mới.

Tiến hành xem xét, nghiên cứu, xác định và lựa chọn tư liệu liên quan đến đề tài đã được biên soạn và đăng tải từ nguồn đáng tin cậy. Từ nguồn tài liệu thu thập, phân tích, tiếp tục xem xét, kế thừa, xử lý và phát triển thêm đối với nội dung nghiên cứu phù hợp bối cảnh hiện tại và đặc trưng môn học. Tiến hành hệ thống hóa phân loại, tổng hợp tài liệu từng vấn đề nghiên cứu của đề tài để hình thành khung lý thuyết nghiên cứu để viết đề tài.

5.2. Nhóm phương pháp nghiên cứu thực tiễn

5.1.1. Phương pháp chuyên gia: Trong quá trình nghiên cứu, tôi đã xin ý kiến của một số chuyên gia, tham khảo ý kiến của các giảng viên khoa Địa lí, Trường ĐHSP Huế, một số giáo viên ở bậc THPT có kinh nghiệm và chuyên môn tốt về phương pháp phát triển năng lực nhận thức địa lí theo quan điểm không gian trong dạy học địa lí lớp 12 THPT. Nội dung xin ý kiến chuyên gia liên quan đến kiến thức, kinh nghiệm trong xây dựng quy trình, thiết kế phương pháp; các định hướng đổi mới nội dung, chương trình mới. Ý kiến chuyên gia là cơ sở quan trọng để tôi triển khai ý tưởng nghiên cứu và chỉnh sửa thiếu sót trong quá trình thực hiện, hoàn thiện các nội dung đề tài.

5.2.2. Phương pháp khảo sát điều tra

Khảo sát điều tra việc phát triển năng lực nhận thức địa lí theo quan điểm không gian trong dạy học địa lí lớp 12 THPT bằng hình thức phiếu khảo sát và phỏng vấn ở một số trường THPT trong tỉnh An Giang. Để tiến hành, tôi phỏng vấn đối với giáo viên dạy địa lí và học sinh nhằm thu thập các thông tin trực tiếp từ những người am hiểu vấn đề và lấy ý kiến của những người tham gia vào quá trình nghiên cứu, bên cạnh đó xây dựng mẫu phiếu hỏi ý kiến giáo viên giảng dạy địa lí lớp 12 THPT, mẫu phiếu hỏi ý kiến học sinh học lớp 12 THPT với một số nội dung về nhận thức, quan niệm, các cách thức dạy học phát triển năng lực nhận thức địa lí theo

quan điểm không gian của giáo viên và học sinh, cũng như những thuận lợi, khó khăn của giáo viên đối với việc phát triển năng lực nhận thức địa lí theo quan điểm không gian trong dạy học môn Địa lí lớp 12 THPT dựa trên mục đích và nội dung khảo sát.

5.2.3. Phương pháp quan sát

Là phương pháp thu thập thông tin ban đầu về đối tượng nghiên cứu bằng tri giác trực tiếp. Quan sát đóng vai trò trong việc thu thập thông tin định tính, định lượng. Tôi tiến hành quan sát giờ dạy một số giáo viên địa lí. Nội dung quan sát bao gồm các phương pháp, công cụ và một số kĩ thuật được giáo viên sử dụng trong quá trình giảng dạy địa lí lớp 12 THPT.

5.2.4. Phương pháp sử dụng toán thống kê

Sử dụng phương pháp này bằng cách tính toán, xử lí các phiếu điều tra hiện trạng dạy học phát triển năng lực nhận thức địa lí theo quan điểm không gian là cơ sở để đưa ra các kết quả phân tích có tính định lượng. Tính toán, phân tích các phiếu đánh giá kết quả thực nghiệm, xử lí kết quả thực nghiệm sư phạm nhằm kiểm định giả thuyết, thống kê về sự khác biệt trong kết quả học tập của hai nhóm đối tượng thực nghiệm, đối chứng nhằm đưa ra những kết luận về tính khả thi, hiệu quả của quy trình và các phương pháp đề tài đề xuất.

5.2.5. Phương pháp thực nghiệm sư phạm

Được sử dụng để đánh giá kết quả về tính khoa học, tính thực tiễn và khả thi của quy trình, phương pháp và công cụ tổ chức được đề xuất trong đề tài. Thực nghiệm sư phạm nhằm kiểm tra tính đúng đắn của các phương pháp đề ra trong đề tài. Tôi tiến hành tổ chức thực nghiệm trên một số lớp 12 ở trường THPT Nguyễn Hữu Cảnh, huyện Chợ Mới, và trường THPT Vĩnh Bình, huyện Châu Thành, tỉnh An Giang trong năm học 2019-2020. Sau đó kiểm tra kết quả thực nghiệm, rút ra nhận xét.

6. Cấu trúc luận văn

Ngoài phần mở đầu, kết luận, phụ lục và tài liệu tham khảo, nội dung chính của luận văn gồm 3 chương:

Chương 1: Cơ sở lí luận và thực tiễn của việc phát triển năng lực nhận thức địa lí theo quan điểm không gian trong dạy học địa lí lớp 12 THPT.

Chương 2: Phương pháp phát triển năng lực nhận thức địa lí theo quan điểm không gian trong dạy học địa lí lớp 12 THPT.

Chương 3: Thực nghiệm sư phạm.

Demo Version - Select.Pdf SDK